

DEMOCRATIE EN ONDERWIJS: DE LERAAR OP REIS MET ODYSSEUS

Ellen van Vooren & Joke Geeraert, Kenniscentrum Kinderrechten
12 maart 2020

Voorstellingsronde

Kenniscentrum Kinderrechten

Brugfunctie
KeKi

Kennis en Kunde

Kinderrechtendatabank

Bestaat uit :

- Instrumenten
- Vlaamse onderzoek
- Publicaties

A screenshot of the Keki Databank website. The browser address bar shows 'www.kekidatabank.be/opac/'. The page has a green header with the Keki logo and 'KINDERRECHTEN DATABANK'. Below the header, there are navigation links for 'Taalkeuze' (set to Nederlands), 'Meer info?', 'Help - NL / EN', 'KeKi - NL / EN', and 'Links - NL / EN'. A search bar is present with a 'Zoeken' button. The main content area is titled 'Trefwoorden' and lists various categories: 'Beleid' (Jeugdbeleid, Kinderrechtenbeleid), 'Justitie' (Algemeen, Jeugddelinquentie, Jeugdrecht, etc.), 'Kinderrechten (inter)nationaal' (Internationale ontwikkeling, Landen en regio's), 'Mensenrechten' (Algemeen, Burgerlijke en politieke rechten, etc.), 'Werk' (Algemeen, Jeugdwerkloosheid, Kinderarbeid), 'Gezin' (Adoptie, Algemeen, Alternatieve zorg, etc.), 'Kinderen in kwetsbare situaties' (Algemeen, Armoede, Geweld / uitbuiting, etc.), 'Kindertijd' (Algemeen, Kindbeelden, Vroege kindertijd), and 'Onderwijs' (Algemeen, Beroepsopleiding, Informeel en non-formeel leren, etc.).

<http://www.kekidatabank.be/>

Research on Stage

Kenniscentrum Kinderrechten presenteert
Research on Stage:

Dees geloofde ni!

Levensbeschouwelijke diversiteit
integreren in de klas

Donderdag 26 oktober 2017 - 9u tot 13u
Koninklijke Bibliotheek van België
Kunstberg, 1000 Brussel

 RESEARCH
ON STAGE

 Vlaanderen
Vlaamse Gemeenschap
onderwijs

 KU LEUVEN

 UNIVERSITEIT
GENT

 Universiteit
Antwerpen

DemoDram – Democracy through Drama

- Onderzoek hoe drama in scholen kan worden gebruikt om maatschappelijke onderwerpen in verschillende curricula te onderzoeken en zo een **democratische omgeving** te creëren.
- Uitgangspunt:
 - De democratie van vandaag staat onder druk.
 - Docenten spelen een centrale rol in het vergroten van burgerschap, democratisch bewustzijn en participatie.

Your Travel Journal

Odysseus as a guide in navigating your eventful journey towards a democratic classroom

Accenten voor vandaag

- Bouwstenen Democratische School (aan de hand van reisdagboek Odysseus)
- Stellingen / Dilemma's
- Kindbeeld
- Successen en uitdagingen
- Actie?

What's in a democracy?

Stellingen

Akkoord: hand opsteken

Niet akkoord: hand
neerhouden

Geen mening of tussenin:
handen vooruit

Akkoord of
niet akkoord?

De school is een oefenplaats
voor democratie.

Akkoord of
niet akkoord?

Op een democratische school
zijn kinderen en jongeren op
de hoogte van hun rechten.

Akkoord of
niet akkoord?

In een democratische school
is er altijd consensus.

Akkoord of
niet akkoord?

Een school is pas
democratisch als leerlingen
mee mogen beslissen over de
lesinhoud.

Democratie en burgerschap: verschillende betekenissen en interpretaties

- Democratie
 - Letterlijk: “heerschappij van het volk”
 - Het systeem waarin regels worden gemaakt mét een groep van personen, die de regels ook dienen na te leven.
- Het burgerschap....?
- Passief of actief = participatie als een noodzakelijk element?

Participatie

Ieder kind heeft het recht zijn mening te geven over zaken die hem/haar aangaan.
Die mening moet serieus genomen worden

Art. 12

Participatie = inspraak?

- Breder dan inspraak:
 - Inspraak gaat over zeggenschap, meebeslissen, betrekken van mensen
 - Participatie:
 - processen waarin mensen (en dus ook kinderen) ruimte krijgen om meningen uit te wisselen, zich in te zetten, te bouwen aan gedeelde visies; etc.
 - Zoektocht naar gedeelde opvattingen
- Niet hetzelfde als beslissen!

Voldoende ruimte op school voor participatie?

- Vlaamse leerlingen: weinig participatiekansen
- Vlaamse leerkrachten: participatie minder belangrijke doelstelling burgerschapseducatie

Bron: ICCS-onderzoek (2016)

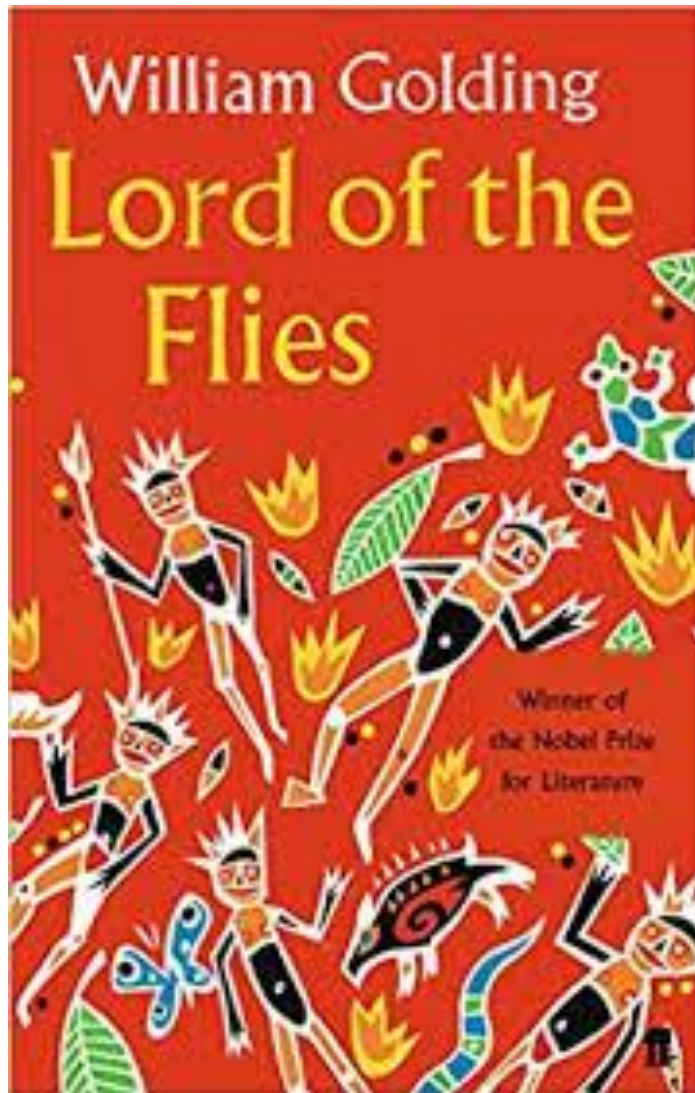
Democratie volgens DemoDram

- Indicatoren in je school?
 - Er is een set aan wetten die dingen regelen: wetten en procedures zijn gelijk van toepassing op alle burgers en vereisen meerderheid in het parlement
 - Alle burgers zijn gelijk voor de wet. Geen enkele persoon is belangrijker dan een andere persoon.
 - Minderheden worden beschermd door de wet. Niemand mag gediscrimineerd worden
 - Principles in het politieke proces: transparantie en rekenschap

De casus van het onbewoonde eiland

Wat is ons vertrekpunt?

A tropical island with turquoise water and a reflection in a circular frame. The island is covered in green trees and has a rocky shore. The water is clear and blue, with a reflection of the island and sky. The sky is blue with white clouds and a flock of birds flying in the distance.

Wat zien we onder het oppervlak?

- Hoe kijk ik naar kinderen en jongeren en hoe zien we hun rol in de samenleving?
- Hoe verhouden kinderen en jongeren zich tot mij (als leerkracht) en vice versa? Welke (machts)relaties spelen er?
- Wat is er nodig om meer sociale rechtvaardigheid en menselijke waardigheid in mijn klas te bereiken?

Kindbeeld

- Associaties met kinderen?
- Associaties met volwassenen?

Kindbeeld?

Onze visie op kinderen en jongeren: wie of wat is een kind, welke eigenschappen hebben ze, hoe kijk “ik” naar “de ander”?

Verschillende kindbeelden bestaan naast elkaar en veranderen doorheen de tijd

Kindbeelden hebben een invloed op ons handelen

Tussen bescherming en actorschap

	Focus op bescherming	Focus op actorschap
Kind is ...	Afhankelijk Kwetsbaar Gekwetst Een “human becoming” in de toekomst	Zelfstandig Bekwaam Verantwoordelijk Een “human being” in het hier en nu
Kind heeft recht op ...	Bescherming Veiligheid Emotionele zekerheid Zorg Vb. Bepaalde onderwerpen mogen niet aan bod komen in de les, want daar zijn leerlingen nog niet rijp genoeg voor.	Het woord nemen Gehoord worden Invloed uitoefenen Beslissingen mee vorm geven Vb. Jongeren zelf laten beslissen waar de les over gaat / waar de les doorgaat

Frederick Florin/AFP via Getty Images

Bron: Photonews

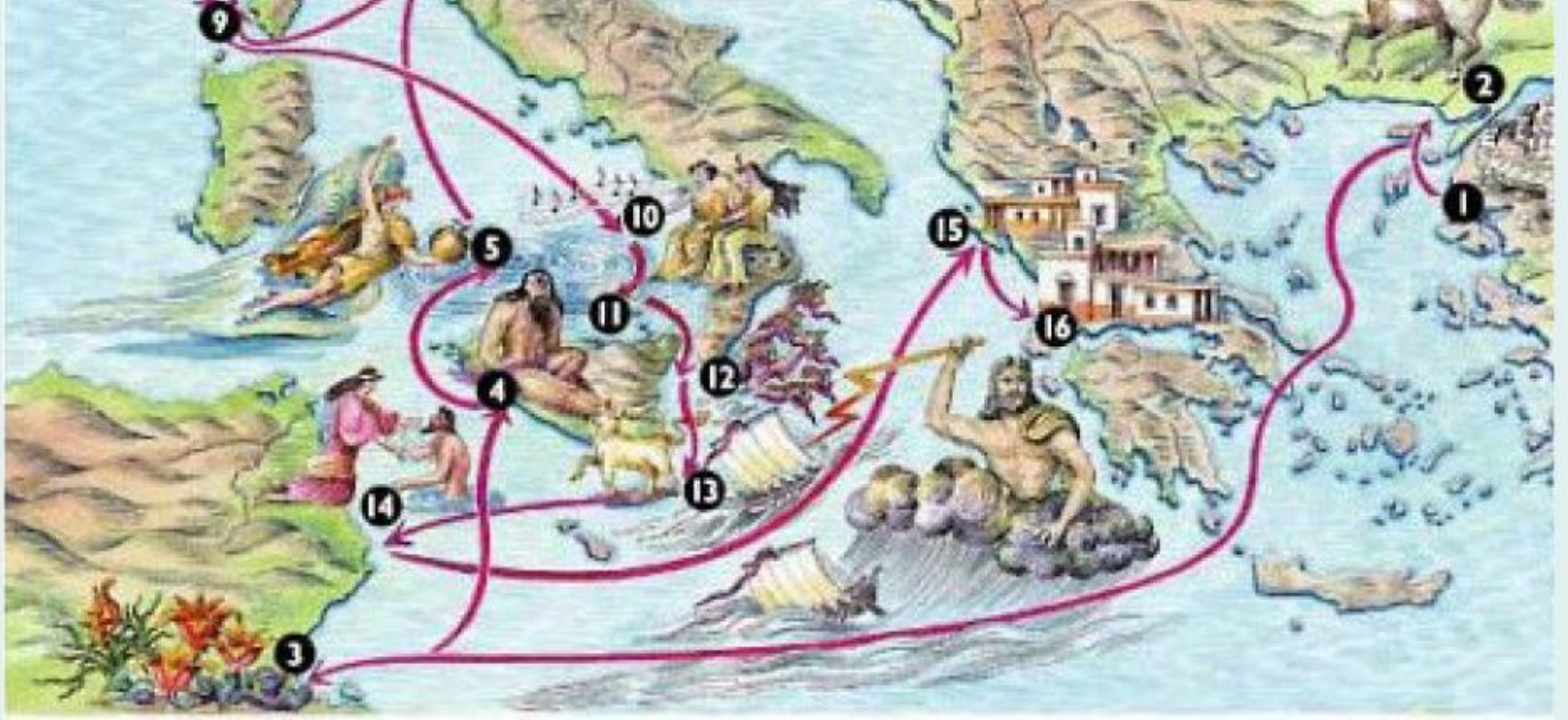
Archiefbeeld VRT

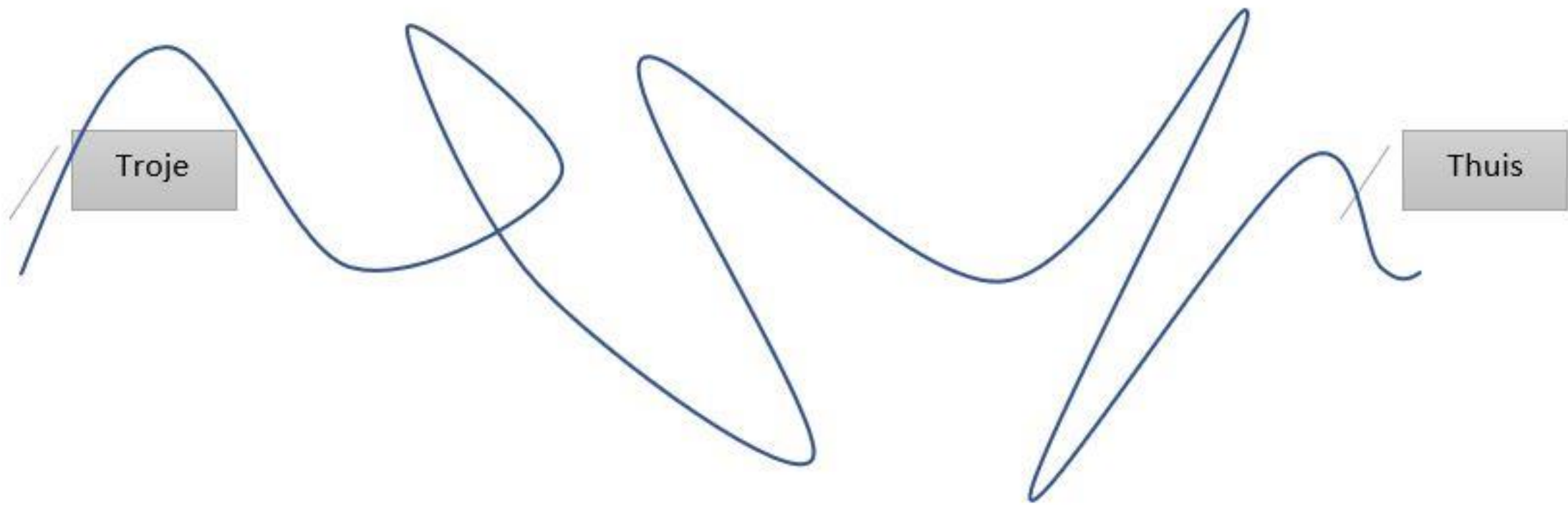
ACTORSCHAP

BESCHERMING

Dominante kindbeelden

THUISKOMEN - EEN VEELBEWOGEN REIS

Successen en uitdagingen

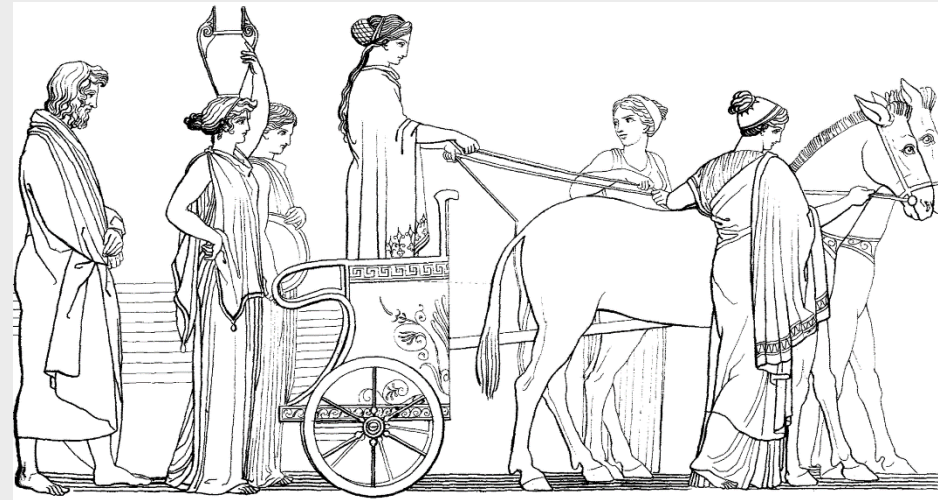
Inspirerende en uitdagende ontmoetingen

- Sommige leerlingen zijn erg stil en vragen helemaal geen aandacht, hoewel ze dat misschien ook wel nodig hebben. Ik vind het moeilijk om ze gelijk te behandelen. Hoe ga je daar op een democratische manier mee om?
- Een van de docenten waar ik mee werk hanteert discipline op een nogal ondemocratische manier. Ik heb ook het gevoel dat er van mij wordt verwacht dat ik me op dezelfde manier als haar gedraag. Ik wil niet tegen die kinderen schreeuwen, maar ik heb het gevoel dat ik in grote problemen kom als ik dat niet doe. Hoe ga je met deze situatie om?
- In mijn curriculum staat een onderwerp dat verband houdt met migratie. Ik heb een vluchtelingenjongen in mijn klas. Ik ben bang dat het bespreken van migratie ongemakkelijk zal zijn voor dit kind. We hebben geleerd dat democratisch onderwijs gebaseerd is op ervaring, dus ik wil graag werken met de ervaringen van de jongen, maar ik heb geen idee hoe ik moet beginnen.

Grootste succes of grootste uitdaging?

- Beschrijf grootste success dat je tot nu toe hebt ervaren in het bereiken van een democratische klas/school?
- Beschrijf grootste uitdaging die je tot nu toe hebt ervaren in het bereiken van een democratische klas/school?

Acties definiëren

Waarom reflectie?

Meer dan methodes en technieken...

Niet over slechte of goede antwoorden...

Maar over mogelijkheden:

- leerproces
- zelfevaluatie
- introspectie en bewustwording

“

We do not learn from
experience... we
learn from reflecting
on experience

JOHN DEWEY

Conclusie

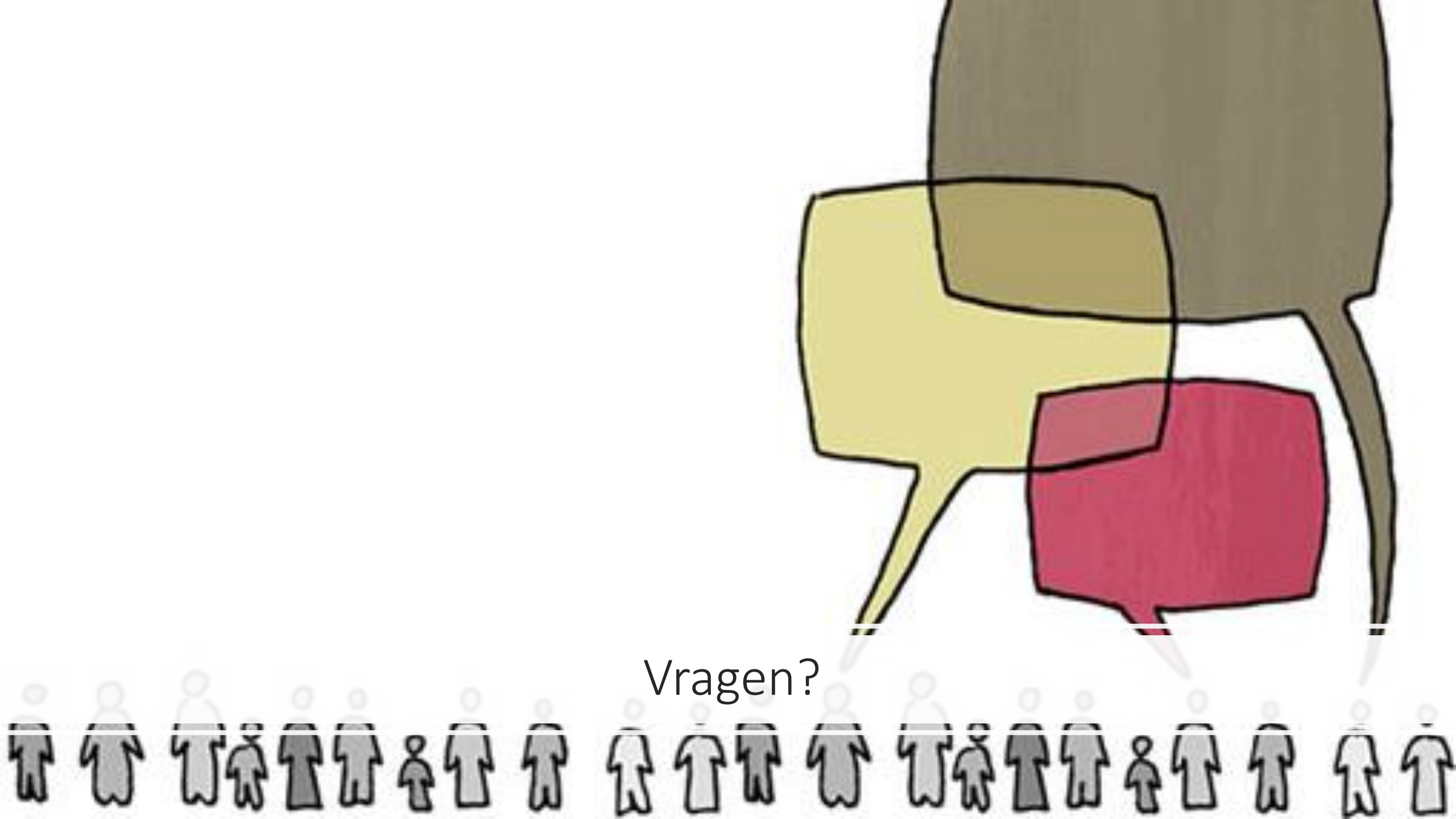
- Burgerschap als een relationele praktijk
- Burgerschap als kwaliteit van leven
- Hoe ik les geef is de boodschap!
- Pedagogische taak van de leerkracht = het creëren van situaties en ervaringen waarin kinderen en jongeren zichzelf herkennen als gelijkwaardige burgers met gelijke rechten.
- Burgerschapsonderwijs is een sociale praktijk, een open, collectief, reflectief leerproces gebaseerd op de dagelijkse ervaringen van kinderen en jongeren in hun omgeving en het heeft een onzekere uitkomst.

Andere activiteiten in het kader van het Demo:Dram- project:

Een conceptueel, pedagogisch en methodologisch kader dat de centrale concepten en gebruikte dramatechnieken toelicht

Een opleidingshandboek met een praktische exploratie van drama en praktijkgerichte workshopmaterialen

Een online leerplatform om een gemeenschap van leerkrachten in heel Europa op te bouwen

Vragen?

Contact

Ellen Van Vooren
Kenniscentrum Kinderrechten vzw
HoGent Campus Schoonmeersen
D-gebouw, lokaal 1.023
9000 Ghent, Belgium
+32 9 243 24 70

www.keki.be en www.kekidatabank.be
<https://www.facebook.com/KeKivzw> en
<https://twitter.com/KeKivzw>

ellen.vanvooren@keki.be

Schrijf je in voor onze nieuwsbrief:
<https://www.keki.be/nl/keki-berichten>

Referenties

- Biesta, G. (2011) Learning Democracy in School and Society. Education, Lifelong Learning, and the Politics of Citizenship. Sense Publishers, Rotterdam/Boston/Taipei
- Council of Europe (2016). Competences for Democratic Culture. Living together as equals in cultural diverse democratic societies. **(ook inspiratie voor leerkrachten wiskunde)**
<https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>
- Crick, B. (2002). Democracy: A Very short introduction. Oxford University Press.
- Sampermans, D., Maurissen, L., Louw, G., Hooghe, M. & Claes, E., *ICCS 2016 Rapport Vlaanderen. Een Onderzoek Naar Burgerschapseducatie in Vlaanderen*. Centrum Voor Politicologie; Leuven, 2017. Web.
- <https://demodram.com/>
- <https://www.keki.be/nl/onderzoeksthemas/participatie-van-kinderen-en-jongeren>
- <https://www.keki.be/nl/onderzoeksthemas/kinderrechtene-educatie>

Informatie over
kinderrechten?

